

Økologisk rajsvingel

Dyrkningsvejledning 2025

Innovation
og vækst

Vækstform og produktionsmål

Arten rajsvingel er en krydsning mellem rajgræs og svingel. Der er en række forskellige typer, idet man kan vælge enten strandsvingel eller engsvingel som krydsningspartner for rajgræs, hvor italiensk rajgræs er mest benyttet. Ideen er at kombinere udbytte og kvalitet fra rajgræsset med holdbarhed og vinterfasthed fra svingel.

Forsøgsresultater viser, at rajsvingel er i stand til yde meget høje græsudbytter – især i 2. & 3. brugsår. Rajsvingel anvendes primært til slæt.

Jordbund

Jordbundskravene til rajsvingel er de samme som for rajgræs, og det vil sige, at den kan dyrkes på de fleste jordtyper med undtagelse af humusjorde. På de letteste jorde vil vanding være påkrævet.

Sorter

Afhængig af forældrene og den anvendte forædlingsmetodik, kan afkommet falde meget forskelligt ud. Der kan derfor være stor forskel på sorterne. Sorten Fedoro ligner mest rajgræs.

Udlæg og udlægsmetoder

Udsædsmængde

Som udgangspunkt anbefales en udsædsmængde på 12 - 14 kg/ha. Der tilstræbes en plantebestand på 125 - 150 planter pr. m². Sådybden bør være 2,0 - 2,5 cm.

Dæksæd og efterårsudlæg

Rajsvingel kan udlægges i foråret med vårbyg, havre eller hestebønner som dæksæd. Der bør anvendes en moderat udsædsmængde af dæksæd og moderat kvælstofmængde. Udlæg om efteråret i renbestand kan praktiseres hvis der sås inden 20. august, og der anvendes en høj udsædsmængde.

Behandling efter kornhøst

Undgå tærskespild og afsæt kort stub ved høst af dæksæden. Herved får rajsvinglen bedre mulighed for at buske sig og dermed danne flere frøbærende skud pr. plante. Halmen bør fjernes straks efter høst. Samtidig bør stubben afpudses til ca. 5 - 8 cm højde, hvis den er for lang og dermed skygger for planterne. Dette bør foretages dels for at minimere risikoen for sneskimmel og dels for at hindre unødigt skygning ved skuddannelse og vækststart i februar/marts måned. Dødt/vissent græs virker isolerende mod solens opvarmning og hæmmer en tidlig vækststart.

Afpudsning

Rajsvinglen skal afpudses en eller flere gange i løbet af efteråret, og hvis der er for meget spildkorn og ukrudt, bør der ligeledes afpudses en eller flere gange - dog ikke senere end medio november.

2. års avl

Praktiske erfaringer viser, at frøavl på 2. års marker er muligt.

Ukrudtsbekæmpelse

Mekanisk ukrudtsbekæmpelse med en alm. forårshave om efteråret eller om foråret har vist særdeles gode resultater hos flere frøavlere. Der harves i 2 - 3 cm dybde en eller flere gange. Det går bedst hvis udlægget er sået på rækker.

Håndhakning og bortlugning sent på foråret kan være aktuelt, når det gælder skræppe og rødknæ.

En to gange afpudsninger i foråret giver som regel en god ukrudtsbekæmpelse og en vis form for vækstregulering. Den sidste afpudsning udføres ultimo april lige inden rajsvingel begynder et strække sig.

Særligt ukrudtsbefængte arealer kan blive nødvendigt helt at fraskære.

Skræppe og rødknæ er vanskelige at fræse og et problem i marken. For at modtage økologisk tillæg må de ikke forefindes i renvaren.

Gødskning

Rajsvingel betaler godt for tilførsel af kvælstof. Derfor er det vigtigt at prioritere tildeling af husdyrgødning til afgrøden højt.

Svage udlæg kan gødes med 20 - 25 kg N pr. ha lige efter høst af dæksæd.

Om foråret udbringes kvælstoffet (gyllen) ved begyndende vækst fra midt i marts til begyndelsen af april. Der tilføres 90 - 110 kg N pr. ha. En ensartet tildeling er vigtig. Gylle som tildeles for sent, kan give bundgræs med efterfølgende høstbesvær. Gylle må gerne nedbringes med græsnedfælder. Ved såning om efteråret tilføres 30 kg N ved såning for at sikre en optimal planteudvikling om efteråret.

Svovl er et vigtigt næringsstof for plantens optagelse af kvælstof. Svovl kan tilføres i form af kaliumsulfat, patentkali, Kieserit, naturgips eller Wigor S og kan anvendes i økologisk produktion, når der udstedes en erklæring fra en økologikonsulent om behovet.

Retningsgivende norm for fosfor (P) og kali (K) er henholdsvis 20 og 50 kg pr. ha.

Ved gylle tildeling bør man være opmærksom på følgende:

- Det er vigtigt at vide, hvor meget N der tilføres.
- Under optimale udbringnings- og virkningsbetingelser kan der kalkuleres med op til 90-100% virkning af den målte mængde ammoniumkvælstof i gyllen.
- Der er ikke nævneværdig svovl i gylle.
- Kvæggylle og tyk biogasgylle klistrer mere til bladene end svinegylle.
- Svinegylle virker hurtigere end kvæggylle og tyk biogasgylle.
- Gylle, "som virker for sent", kan give bundgræs med efterfølgende høstbesvær.

Høst

Da rajsvingel er krydsninger mellem rajgræsarter og svingelarter, må høstmetoden tage hensyn til, om afgrøden er spildsom, eller om den kan stå frem til direkte høst. Vær opmærksom på, at rajsvingel modner meget hurtigt lige før skårlægning/direkte høst.

Skårlægning

Skårlægning foretages, når afgrøden er uensartet og ikke gået jævnt i leje eller der kun er begrænset mulighed for tørring på bedriften. Skårlægningstidspunktet indtræffer, når afgrøden går fra grønmoden til gulmoden. Frøene vil på dette tidspunkt begynde at blive voksagtige og begynder så småt at drysse. Vandprocenten på dette tidspunkt vil være 35 - 40. Efter ca. 10 - 12 dage høstes afgrøden - dog kan der høstes allerede efter 7 - 10 dage, hvis vejrperioden er ustabil.

Direkte tærskning

Er marken gået jævnt i leje, kan der tærskes direkte, idet denne høstmetode er mere sikker under fugtige forhold.

Afgrøden er tjenlig til direkte høst, når den er gulmoden. Vandprocenten er på dette tidspunkt nede på ca. 25 og frøene vil være dejagtige. Der kan ofte være nogen variation i modenhed de enkelte frøstande imellem. Er vejret godt og stabilt vil det være en fordel at høste et par dage senere end for tidligt pga. tilvæksten. Dog bør man være parat til at tærske lidt før, hvis der er udsigt til fugtigt vejr eller blæst.

Når man vælger direkte høst, skal frøet straks på plantørleri, hvor der er rigelige mængder luft til rådighed. Dette af hensyn til frøkvaliteten. Det er vigtigt at blæseren kører døgnet rundt de første dage - også selv om det er regnvejr.

En hurtig og effektiv nedtørring af frøet er af altafgørende betydning for spireevnen i rajsvingel!

Mejetærskerens indstilling.

Grundindstillinger:	
Cylinderhastighed:	1.000-1.200 omdr./min.
Broafstand:	Fortil: ca. 12 mm Bagtil: ca. 10 mm
Halm rotor	Middel hastighed og stor afstand
Emtesold:	Lamelåbning: 12 mm
Emtesoldforlænger:	Lamelåbning: 14 mm
Kornsold:	Lamelåbning: 8 mm
Luftretning:	Vindlederen stilles mod emtesoldets forreste-midterste del.
Luftmængde:	Start med rigeligt luft og reguler ned, indtil der ikke er spild

Rumvægt

1 m³ råvare vejer ved normal renhed 275 kg.

Afregningsgrundlag

Rajsvingel afregnes på grundlag af 93% rent spiret frø og 0,1% ukrudt og fremmede kulturfrø. Ved forekomst af kvik eller agerrævehale reduceres afregningsprisen med 10%. Der ydes ikke økologitillæg hvis renvaren indeholder skræpper eller rødknæ.

Udbytte/økonomi

Udbyttet i økologisk rajsvingel er ofte lavere (10 - 20%) end ved konventionel dyrkning, men der kan opnås pæne udbytter, hvis forekomsten af ukrudt er lille, og kvælstofforsyningen er god. Afregningsprisen på økologisk rajsvingel tager udgangspunkt i prisen på konventionel rajsvingel plus et tillæg.

EU's kvalitetskrav

Min. 96% renhed (vægtprocent).

Min. 75% spireevne (antalsprocent).

Maks. 1,5% fremmede kulturfrø+ukrudsfrø. Dog maks. 1,0% af en enkelt art (vægtprocent)

Maks. 0,5% kvik (vægtprocent).

Maks. 5 stk. skræppe excl. rødknæ i 60 gram.

Årets gang i marken

Udlægsår

April: Udlæg i vårbyg/havre/hestebønner. 10 - 14 kg/ha. Såning umiddelbart efter dæksæden virker bedst.

August: Høst af dæksæd, sæt kort stub ved høst. Halmen bør straks fjernes. Evt. såning af udlæg i renbestand.

September/oktober:

Afpudsning af "langhårede" marker eller marker med høj stub.

Evt. gødskning af svage udlæg med ca. 25 N/ha.

Høstår:

Marts/april: Gødskning ved vækststart ultimo marts til primo april.

Juli/august: Skårlægning. Frøene voksagtige og begynder at drysse. Vandprocent 35 - 40. Der høstes efter ca. 10 dage.

Juli/august: Direkte høst, når afgrøden er gulmoden. Vandprocenten vil på dette tidspunkt være nede på ca. 25 og frøene være dejagtige.

Februar 2025, ingen ansvar, læs etiketten inden brug.

